

CENA lista U preplat... za čitavu god. K 24... tromesečno K 12... mjesечно K 4... u maloprodaji 16 h. pojedini broj OGLASNI primaju se u uredništvo... Tiskari: Krapotica...

HRVATSKI LIST

Vlasnik i izdavač dr. Lovro SCALIER, odvjetnik, Pula, ulica Carara 3. (Narodni Dom). Uredništvo: Štitarica ul. 24. Odgovorni urednik: Ivan MARKOVIĆ, Pula. - Napisi se ne vraćaju. Cak. rač. aus. post. št. 26.795.

U Puli, petak 25. oktobra 1918. Broj 1182

Wilsonov odgovor na nemačku notu.

Haag, 24. (D. u.) Holländisch-New-Bureau javlja iz Washingtona: Izvanjski je ured u Washingtonu odgovorio sledeće:

Državno tajništvo izvanjskih poslova postavlja Svjetske, kojemu je poverena zaštita nemačkih interesa u Uniji.

Izvanjski ured, dne 23. oktobra 1918.

Gospodine:

Obazrući se na saopćenje nemačke vlade od 20. oktobra 1918., koje ste mi izručili, imam čast, da vam saopćim, kako me je predsednik ovlastio, da sledeće na nj odgovorim:

Izakako je predsednik Udruženih država primio svečanu i jasnú izjavu nemačke vlade, da bez pridržaja prihvata mirovne uvete, koji su obrazloženi u njegovoj poslanici od 8. januara 1918. na kongres Udruženih država, kao što i načela uredjenja, koja su bila oglašena u sledećim poslanicama, po imenice u poslanici od 27. septembra 1918. i da nemačka vlada želi, da pregovara o uvodnim koracima glede uporabe ili provedbe, te da njena želja i njena svrha ne usledjuje ilme sa strane onih, koji su dosad diktovali politiku Nemačke i vodili sadašnji rat u imenu Nemačke, već sa strane vlade, koja zastupa većinu rajstaga i govori za pretežnu većinu nemačkog naroda; izakako je predsednik osim toga primio daljnje obećanje nemačke vlade, da se mora paziti na zakone civilizovanog sveta, kao što na moru tako i na kopnu kod bojnih sila protivnikova; osea predsednik, da ne može duže otklanjati, da s vladama, koje su spojene s vladom Udruženih država, pristupi bliže k pitanju primirja. Nu on drži za svoju dužnost, da ponovno izjavi, da jedino primirje, koje se on oseća ponukanim da predloži, može biti samo takovo, koje bi vladu Udruženih država i vlasti, koje s njom u savezu, pustilo u položaju, da utanačenjima, koja bi se eklopila, zajamči onu silu, koja bi učinila nemogućim povratak k neprijateljstvima sa strane Nemačke. Predsednik je dakle izručio svoju izmenu nota sa sadašnjim nemačkim oblastima vladama, koje su s vladom Udruženih država združene kao zajednički borci, s predlogom, da u slučaju, da su te izjave kadre uspostaviti mir, po danim uvetima i načelima, posvye svoje vojničke snove i vojničke buvetnike Udruženih država, da predlože s vladama protiv Nemačkoj združenih država potrebite uvete za nemačko primirje, koje bi potpuno štittilo odnosa dotičnih naroda i saveznim vladama zajamčilo neograničeno pravo da se osiguraju pojedinosti mira, s kojima se Nemačka izjavila sporazumno, i provesti ih, preduzvši, da smatraju primirje mogućim.

Prihvati li Nemačka ovo primirje, biće to najbolji i najjači dokaz, da bezuslovno prihvaća sve one uvete i sva ona načela, na koja se pozivlje, kad je poduzela svoj (mirovni) korak. Predsednik oseća, da ne bi bio posvema iskreni, kad ne bi istaknuo i to u čim iskrenijoj formi, zašto mora da traži vanredna jamstva. Doduše čini se, da su promene ustava, koje javlja nemački tajnik vanjskih poslova u svojoj noti, ozbiljna i zamašna, ali za to nema pravog dokaza, da je primirje vlade, koja je odgovorna nemačkom narodu, iscrpljivo izraženo, odnosno, da postoji kojegod jamstvo ili da se na to pomišlja, da će promena sistema, o kojoj se sada postigao sporazum, biti trajna. Osim toga nije posve jasno, da li se pogodilo jedno sadašnjih poteškoća. Moguće jest, da će buduć ratovi stajati pod kontrolom, ali rat, o kojem se sada raspravlja, nije stajao. Belodano jest, da nemački narod nema sredstava, da zapoveda nemačkim vojničkim oblastima, da se pokore nemačkoj pučkoj volji i da je vlast priukoga kraja, da nadzire politiku države, još neuzdržana, da je dakle odlučujućim militarizam još uvek u rukama onih, koji su do sada bili u Nemačkoj na kormilu. Osećajući, da udes sveta zavisi sada o tome, što se čisto i bistro izreče, smatra predsednik svojom dužnošću, da niti najmanje ne kuša ublažiti ono, što bi se nemilo dojmilo, i da kaže, da narodi sveta nemaju pouzdanja u reči onih, koji su do sada po miloj volji upravljali nemačkom politikom; dužan je ponovno da naglasi, da Udružene države kod mirovnih pregovaranja i kod popravljanja nepravda, koje je uzrokovao taj rat, neće pregovarati s nikim drugim, do onih zastupnika nemačke vlade, koji će biti pravi vladari Nemačke i kao takvi pružati jamstva za poštivanje ustava kad bi mi morali pregovarati s vojničkim oblastima i s vojničkim autoritetima, odnosno, kad bi bilo izre-

da, da ćemo s njima kasnije imati posla kod uredjenja međunarodnih obzeva Nemačke države, a ta Nemačka ne može da traži mir; moraću se prebiti. Nikakva ne bi stečevina bila, da se ove bitne stvari nisu izrekle.

Izvolite primiti izražaj mog visokog poštovanja: Robert Lansing.

U svom odgovoru na nemačku notu kaže Wilson, da je pripravan pregovarati s nemačkom vladom o primirju, pošto ova vlada zastupa nemački narod. Ovo primirje mora biti takvo, da će onemogućiti Nemačkoj da obnovi rat. Radi toga traži Wilson takva jamstva, koja će onemogućiti daljnji otpor Nemačke, dakle vojničku kapitulaciju. Primirje zavisi medijom o mnenju vojničkih zapovednika američanske i antantne vojske. Wilson obrazlaže za tim, zašto mora da traži takva jamstva. Taj se rat nije vodio pod kontrolom Evrope, radi toga nema svet protiv Nemačkoj nikakvih jamstava u rukama. A sam nemački narod nema silu, da si pokori nemački militarizam, niti nemačka vlada ne pruža za to nikakvih jamstva. Radi toga moraju si saveznici - a da ne dvoje u ustavho mišljenje sadašnje vlade - staviti glade na primirje uvete, koji će onemogućiti svaki daljnji otpor nemačke vojske. Wilson i njegovi saveznici mogu pregovarati samo s onom vladom u Nemačkoj, koja je strogo ustavna, ali koja imade takodjer vlast u rukama, da ovu svoju ustavnost unutar zemlje zaštiti pred militarizmom. Tek onda, kad će militarizam, što je utelovljen u sadašnjoj monarhističkoj formi Nemačke, biti tako skršen, da neće biti izgleda, da s upi kasnije opet na površje politike, biće Nemačkoj moguće, da traži mir. Inače joj ne preostaje druge, nego da se preda. Nemačka vlada nema te sile u rukama. Radi toga moraju saveznici preuzeti zadaću, da razoružaju nemački militarizam i da omoguće nemačkoj vladi, da traži mir.

Događjaji u Hrvatskoj.

Belami lekazi u Zagrebu. - 50.000 manifestanata. - Cela Hrvatska u slavlju. - Preglas Narodnog Veća. - Jelačićev osvojeni Reku. - Bejevi s mađžarskim pukovnjama. - Pozdrav Narodnog Veća Čehoslovačkom i poljskom narodu. - Organizacija Narodnog Veća. - Barevi. - Proti mađžarskim napisima na kolodvoru. - Mađžari plene naš železnički materijal.

Naš dopisnik iz Hrvatske nam brzojavlja 21. oktobra: Cela Hrvatska do poslednjega sela pod utplivom Wilsonovog odgovora okićena zastavama i manifestira na ulicama za Jugoslaviju. (Brzojav, koji je bio cenzurovan u Titu, stigao nam tekarkšno sinoć.)

Reka, 23. "Primorske Novine" javljaju iz Zagreba od 22. oktobra: Danas je sav Zagreb osvanuo u barjačima. Svi dućani i trgovine bijahu zatvorene. Socijalisti obustavili rad do 2 sata posle podne. Na mnogim dućanima više napisli: Živio Wilson, osloboditelj naroda! U 10 sati počela se sakupljati akademska omladina pred sveučilištem. Gradjanstvo se počelo sakupljati u većim i manjim skupinama. Oko 10 i pol počehše dolaziti radnici pod crvenim zastavama, pa se pomalo sakupilo oko 50.000 ljudi. Prvi je govorio vođa radnika Bukšeg, iza njega je govorio dr. Pavličić, pa vođa radnika Koruč, zatim dr. Radić, gdje Peleš i dr. Angjelinović - Povorka, kojoj su bili na čelu akademska omladina, gradjanstvo i srpski zarobljenici pod hrvatskim zastavama uputila se gradom, pevajući narodne pesme, kličući Jugoslaviju, Narodnom Veću, osloboditelju Wilsonu, Trumbiću, pok. Suplu i dr. Na saborskom balkonu bili su članovi Narodnog Veća. Prvi je govorio Svetozar Pribičević a zatim Slovenac Cankar izručujuć pozdrav bele. Ljubljane i Slovenije. U ime Dalmacije govorio je dr. Mate Drišković a u ime Istre prof. Spinčić, zatim dr. Novak i još neki govornici. Povorka je tada krenula pred kazalište, gde se razila. U dva sata dobio je Zagreb ponovno svoje obično lice.

Zagreb, 22. Danas je Narodno veće izdalo sledeće saopćenje: Narodno veće pozdravlja s najvećom radošću stanovništvo, što ga je predsednik U. D. A. Wilson zauzeo u svom odgovoru na austro-ugarsku notu, te izjavljuje: SHS. zauzeo je u objavi Narodnoga veća od 20. o. m. stanovništvo glede rešenja svoga narodnoga pitanja na temelju sameodredjenja pa dosledno tome smatramo jedino kompetentnim forumom za rešenje našeg pitanja medjunarodnu mirovnu konferenciju. Zaključeno je poduzeti korake glede uspostave ustavnih prava, a naročito glede štampe i prava sastajanja. Narodno veće pozivlje gradjanstvo i čitav narod, da daje u svojim manifestacijama i drugde samo oduška svome veselju, koja bi išla za uništenjem tudjeg dobra. Svaka šteta, počinjena od ovakvih izgreda, škodila bi ne samo ugledu naroda nego bi mogla da uništi dobra, koja se moraju već sada smatrati dobrom buduću države naroda SHS.

Delnice, 22. Danas su i ovdje priredjene burne manifestacije. Nasled odgovora Wilsona na austro-ugarsku notu Ujedno je odaoan brzojav u Narodno veće, u kojem se prisilje varnost Narodnom veću. Narodni zastupnik dr. Krnić držao je podušetijedgovor...

Zagreb, iz garnizonskog zatvora pobežio je danas 130 kažnjenika ubivši jednog stražara i ranivši više drugih.

Budimpešta, 23. (D. u.) U zastupničkoj je kući pročitao zastupnik Ballas depešu, koju mu je predao zast. grof Karolyi, prema kojoj je jutros provalila na Reči hrvatska pukovnija pešadije 79. u tamošnju vojarnu honveda i razoružala honvede. Bile su zaposednute različite javne zgrade i zarobljen vođa državnog odvetništva. Provalile su u tamnice i utamničenike oslobodili. Državna se je policija oprala; nu ipak bila je nakon jakog pouličnog boja sviđana. Kolodvor bio je zaposednut, tračnice otrgnute, guverner je umolio za vojničku pomoć. Čitanje depeše bilo je popraćeno neprestanim bučnim povijima. Uz sveopće uzrujanje odlaže predsednik sednicu.

Budimpešta, 24. (D. u.) Kako "Magyar Tudosito" sa kompetentnog mesta saznaje, povratilo se na Reči mir i red. U grad su stigle ugarske čete, koje su istisnule van buntovnike. Na ulicama vlada mir. Guverner Jekelfalussy nalazi se u svom uredu i rešava svoje agende. Sveza izmedju gubernije i Budimpešte postoji u potpunom opsegu.

Zagreb, 23. Narodno veće poslalo je česko-slovačkom narodu sledeći brzojavni pozdrav: Narodni Vyor, Praga. Narod SHS prigodom konstituiranja Narodnoga veća obnovlja svečanu zakletvu zajedničkog boja da se postignu zajednički ideali, českoslovački i jugoslavenski slobodna države. S Vama smo jedne misli u radu i u ciljevima. Živo cel českoslovački narod i Sličan je pozdrav poslalo Narodno veće takodjer Poljacima.

Narodno se veće podelilo u više odelaka. Odelaku za organizaciju i za agitaciju predsedao dr. Angjelinović, onomu za financije dr. Stijan Budisavljević. Srednji odbor Narodnoga je veća koprirao takodjer narodnog i zemaljskog poslanika dr. Trašića-Pavličića. Proforski zbor gornjogradske gimnazije pozdravio je Narodno veće te izjavio, da mu se u svakom obziru pokorava.

Zagrebačka "Narodna Banka" darovala je Narodnom veću 10.000 K. Nekoji njezini članovi, medju njima i grof Bombelles poležili su u istu stvar u više hiljada američkih dolara.

Manifestanti su jučer odstranili na državnom kolodvoru sve mađžarske napisе. U kinematografima, gde imadu nemačke napisе, kao što i u orfeumu preatili su sr predstava. Manifestanti su osvojili i Hrvatska vođ gotovo sve železničke vozove i lokomotive. Utanovilo se da su oduzeli u Mađžarsku 6000 železničkih vozova i 800 lokomotiva, tako te je promet gotovo nemoguć.

RATNI IZVEŠTAJI:

Austro-ugarski.

Beč, 24. (D. u.) Službeno se saopćuje: Talijansko bojište: Porasja je u odseku izmedju Brenete i Piave i u području Montella topnička paljba do velike žestine. I inače razvili su neprijateljski odeli živahniju delatnost. - Balkansko bojište: Jači neprijateljski pritisak iz područja Zaječar potaknuo nas, da povučemo frontu saveznika na juginu Tu su bili suzbijeni jači srpski napadaji. Poglavica generalnog stožera.

Nemački.

Berlin, 24. (D. u.) Iz velikog se glavnog stana službene javlja: Zapadno bojište: U nizini Lysa traju pojedinački bojevi. Jugozapadno od Deince odbila je od 14. okt. dnevno u boju prokušana 52. pričuvna divizija pod generalom poručnikom Waldorfem ponovno napadaje neprijatelje na pruži Deince-Wareghem. Na obim stranama Vichte podmakli smo predpošle noći naše crte ponešto od protivnika i suzbili natrag neprijatelja, koji je jučer navao u području Kattestraat. Na neprijateljskoj strani sudelovali su u tim bojovima belgijsko stanovništvo u pokrajini Tournay i Valenciennes ležali su pod engleskom paljbom. Kod Tournaya i u nizini Schelde uspešni pretpeljski bojevi. Na obim stranama Sollesmesa i Le Cateau započeo je Englez opet sa sveže uložnim divizijama na skoro 30 km širokoj fronti svoje navale, s velikim svrhom poduzete. U nizini Harpies izjavio se prvi njegov nasrtaj za rana jutra. U opetovanju napadajima nasrnuo je tečajem dana na obim stranama Romerje sve do predela St. Martina i Solechesa i delomično Benuignes. U sredini bojne fronte zaustavili smo na obim stranama rimske ceste Le Cateau-Bavay navaljujućeg neprijatelja na crti Croix-Bouzieres. Južno od Bouzieresa započeli su već u zadnjim bitkama posebno prokušane koturske čete dalje prodiranje protivnikovo. Jugolistočno od Le Cateau posvema su se izjalovili višestruki juriši protivnikovi. Izmedju Pommereulla i Catillona boreće se šlezvig-holšteinske, meklenburg-hanzeatske i virmberške pukovnije održale su svoje položaje proti nadmoćnoj presili. Streljačka pukovnija br. 122 pod svojim zapovednikom pukovnikom pl. Albertijem osobito je tomu doprinela. Južno od Catillona ostale su navale prodruće proti kanalu Sambre-Oise pred njim u našoj vatri. Izmedju Oise i Serre delomični boj topništva, kojemu slediše na severnoj obali Serre neprijateljski napadaji. Bili su u našoj paljbi i protunastajem suzbijeni. Pejedijski napadaji protivnikovi proti odseku Soucher severno od Pierpontia izjalovili su se. Tešno nastanjen i beguncima prepunjen Mont Cornet leži pod jakom francuskom paljbom. Istočno od Aisne ograničeno se jučer neprijatelj na veoma lake žestokom paljbom podupre pojedinačke napadaje. Bavari i Virmberžani i Virmberški pioniri održali su u visine severolistočno od Vouzieresa protivnički protivnikovo. Istočno od Vouzieresa osobito su se odvijali u zadnjim bojovima delovi garske pešadijske divizije u najozbiljnijem protunastaju. Izmedju Ollizy i Grand-Épouilly su izneli se lovenske nemške pukovnije neprijateljske napadaje. Vrativši se na bojište je pakovnja pešadije br. 173 koja se je pod svojim zapovednikom Stjepan Štebetić izkazala, uistinasu nastupio je sa svojim divizijama i stavio

Na obim obalama Moze zahvatile su opet navale Amerikana već opseg. Iz šuma Banthevillie i severno od Cunela nasrnuo su s jakim silama i praćeni oklopljenim vozovima proti našim crtama. Bili su suzbijeni i pretrpeli su u našoj uređenoj paljbi osobito teške gubitke. Istočno od Moze trajahu žestoki bojevi za šumske uzvisine na obim stranama ceste Consenvoy—Damwille sve do večera. U tvrdokornom boju i uspešnim protunastajima bacili su natrag bradenburški i saski bataljuni više puta jurisajućeg Amerikanca. — Jugoslovenski bojište: U žestokim gorskim bojovima osigurale su naše zalaznice povučene nove položaje na obim stranama Paracina. — Ludendorff.

Rat.

Belgijski izveštaj od 23. oktobra: Dne 22. o. m. pokušao je neprijatelj da na holandskoj granici baci natrag nekoliko od nas provedenih protunastaja. Zapadno od Petegheme, koji smo mi kroz dan zaposeli, sve su se navale uz jako velike gubitke izjalovile. Belgijska je armada prekoracila dovodni kanal na više točaka. Na svom uzmagu nerali su Nemci bacili 200 letala u kanal Brigge prema Gentu kod Miserie. Zapadno od St. Georja postavila je francuska armija južno od Desine mostobran u dubini od 3 km i širini od 4 km. Ophodnje su prekoracile Lys od St. Eloy. Tečajem tih operacija učinili su Francuzi 1000 nemačkih zarobljenika. 2. engleska armija porinula je svoju frontu usprkos znatnoj paljbi topništva i strojnih pušaka 1500 m između Lysa i Schelde i postavila na desnoj obali Schelde istočno od Pecza mostobran.

Francuski izveštaj istočne armije od 24. oktobra: Francuske bojne sile, koje su stigle na Dunav kod Lempalanke, zauzela se provod neprijatelji baraka, koje su bile nakrcane robom i brašnom. Severno od Aleksinca napredovale su srpske bojne sile usprkos neprijateljskom otporu. Njihovo je konjaništvo doprio hrabrim nastajem istočno od Paraćina pri čemu su zaplenili deo trena 217 divizije, među tim i arhive i priljagu zapovednika divizija generala pl. Gallwitz. U predelu Niša priveli su odeli srpskih i crnogorskih komitadžija, koji su bili u bojovima s austro-ugarskim četama, koje se nalaze na uzmagu, poduprti od francuskih četa, preko 1500 zarobljenika.

Burlan i Wekerle odstupili.

Naslednik Burlanov Madžar
grof Andrassy

Budimpešta, 24. (D. u.) Ministar izvanjskih posala grof Burlan stigao je jutros ovamo i posetio ministra predsednika dr. Wekerla, s kojim je održao dulje većanje.

Budimpešta, 24. (D. u.) U 1 sat posle podne održala se u ministarskom predsedništvu ministarska konferenca, kojoj su pristovali svi ministri kabineta.

Budimpešta, 24. (D. u.) Službeno se saopćuje: Ministar predsednik dr. Wekerle predao je u današnjoj audijenci u Njegova Veličanstva demisiju celoga kabineta, koju je vladar prihvatio. Njeg. Veličanstvo poverilo je do imenovanja nove vlade dalnje vodjenje poslova dr. Wekerlu.

Budimpešta, 24. (D. u.) Njegovo je Veličanstvo prihvatilo demisiju ministra izvanjskih poslova grofa Burlana i na njegovo mesto imenovalo grofa Julija Andrassyja ministrom izvanjskih poslova.

Iz ugarske zastupničke kuće.

Madžarskim aristokratima se žuri...

Budimpešta, 23. (D. u.) Nakon dvosatne stničke nastavlja kuća debatu o budžetnom provizoriju. Zast. grof Apponyi glasiše za budžetni provizorij na da nema poverenja u vladu. Potrebno je uzdržati unutrašnji mir. Ističući Wilsonove formule izjavlja govornik, da je česka država realnost. Ugarska da nema razloga otklanjati česka nastojanja za samoodređenjem, nu Slovaci da su najlojalnija nemađarska narodnost. Silna potreba je zaštita pograničnih područja. Položaj da je težak, no nije beznadan. Govornik označuje nastavak mirovne akcije za silno potrebn. Bude li put do mira koji je Wilson otvorio, predugačak, mi moramo izabrati drugi put. Prigodom sledećeg govora zast. Ballasa (Karolyijeva stranka) povici Meszka (Karolyijeva stranka): „U Debreczinu pevalo pri dočeku cara „Bože živi“! Ta upadica izazivilje buku povika u Karolyijevu stranke, tako da predsednik prekida sednicu. — Kad se sednica opet stvorila, izjavlja predsednik da se pri dočeku cara u Debreczinu pevalo samo madžarsku narodnu himnu, a kad bi se bilo pevalo i „Bože živi“ bilo bi se počimile netaktičnost.“

* Beč pred gladom. Bečki večernji listovi od 21. o. m. javljaju, da već tri dana ne dolazi skoro nikakvog živeža iz poljskih i českih pokrajina u Beč. Česke i Poljske zemlje ne će da šalju Beču nikakvog živeža više.

* Što je s Turskom. Kako se čini, ili možda kako centralni merodavni krugovi hoće da prikažu, nije Turska sklopila još separatnog mira, budući da nam dnevno stižu od c. kr. bečkog dopisnog ureda tarski ratni izveštaji iz Palestine.

* Beograd nije pao. „Slovenski Narod“ a i drugi listovi po njemu, donesoše vesti iz Roterdama, da je Beograd pao. Vesti poteču od 18. i 19. oktobra. Nu „Beogradske Novine“ i „Belgrader Zeitung“, što ih izdaje austrijska uprava, stigle su nam ovamo već od nedelje, 20. oktobra. Izgleda prema tome da su vesti o padu Beograda već prošloga tedna izmišljene i na svaki način preuranjene.

* Potištenost u Beču. „Slovenskom Narodu“ javljaju iz Beča: Tu vlada usled Wilsonovog odgovora i odlučnih izjava Jugoslavena i Čeha strahna potištenost i konfuzija. U ministarskim i drugim centralnim uredima obustavlja se sav posao. Osobito uzrujano raspoloženje vlada u prehranbenom uredu, gde se čuju najgora proročanstva. Česi i sada takodjer Poljaci započeli su sav izvoz živeža iz svojih zemalja, da si osiguraju vlastitu

prehranu. Bečki je načelnik Weiskirchner dne 21. oktobra u kuloarima gospodske kuće izjavio: Odmah bih sklopio trgovački ugovor sa česko-slovačkom državom, samo da dobijem žita i krumpira za gladni Beč! Na izreku nekog člana gospodske kuće, koji je rekao: „Hvala Bogu, zvezda mira već se diže, odvratio je barun Husarek: „Za sada nam se diže zvezda glada“.

Pismo iz Hrvatske.

21. listopada 1918.

Dogadjaji u Hrvatskoj hrle užasnim tempom k svojoj kulminaciji. Od dana proglašenja majske deklaracije pa sve do konstituiranja Narodnog veća, dakle više od godine dana, obdržavalo se je ovde malo skupština. Ali sada kao da Hrvatska hoće sve to da nadoknadi, drže se dnevno u stotine mesta sastanci i skupštine. Nisu to tabori, kao što je bilo lanjske godine u Sloveniji, nego male, ali brojne skupštine. U svakom ovcem selu i mestu barem po jedna. U mnogim mestima, i manjima, drži se u isto vreme i po četiri pet skupština. Govori se u čitaonicama, u gostionama, na trgovima i ulicama. Sastane se dvadesetak ljudi. Jedan počme govoriti. Ljudi dolazi sve više i više i nakon po sat govornik ima pred sobom 200 do 300 slušatelja i slušateljica. Ženske najme brojčano učestvuju skupština ma i to koji građanske toll i seljačke. Napetost je velika, oduševljenje ogromno. Na dan proglašenja manifesta Narodnog veća vladalo je upravo nezrecivo oduševljenje. Svako mestance bilo je puno skupština. Svugde se čitalo manifest, prisizalo se i uveravalo, da se u manifestom stoji i pada, „Mi ne trebamo da nam gospoda daju slobodu, mi ćemo si je sami uzeti“. Govorilo se je mnogo o položaju na Zapadu i na Balkanu. Sećalo se je putinja, koje je naš narod u Bosni, Kraljevini, Dalmaciji, Istri i Gorici morao pretrpeti. Ali, uvek se naglašavalo, budućnost je naša.

Hrvatska je puna dezertera, koji se organiziraju u grupe do 60 ljudi, tako da obične sigurnosne mere žendarmerijske nedostaju. Za to je pokrenuta ideja „Narodne zaštite (garde)“. Boljševizam se širi: i teoretički i onaj hajdučki.

Sve su stranke u Banovini izgubile potpuno svoj raison d'être, kao što valjda ni u jednoj drugoj našoj pokrajini. Jer dok se među Slovencima idejno u mnogočem JDG razlikuje SLS, dole su sve banovinske stranke mirno-liberalne (tziim grupe oko „Novina“) i u svima se nalaze svećenici. Osobito su si blizu koalicija i Starčevićanci. Obe priznavaju potpuno jedinstvo SHS i obe su se izjavile za centralističku jugoslavensku državu. Starčevićanci su se odrekli zasebne „hrvatske“ države unutar Jugoslavije. Oni traže jedinstvenu Jugoslaviju. Svakako divan napredak i cela jugoslavenska javnost može biti ne samo zadovoljna, već uprav ponosna na Starčevićance.

Frankovci su mirni i krotki. Njihove pristaše odriču se listom „okvlra“, za koji se ustrajno i verno, kao psi, njihovi vodje bore. Upravo to, „nećemo okvira“ trese banovinom. Ona je sada najradikalnija jugoslavenska pokrajina. Među građanima olima u velike mah republikanski pokret.

Iz slavenskog sveta.

Ujedinjena Jugoslavija. U svom članku „Na putu u slobodu“, ujedno sa saopćenjem jugoslavenskog Narodnog veća i odgovorom Wilsonovim austro-ugarskoj vladi piše „Slovenski Narod“: „Položaj je sada posvema jasan. Wilson priznaje Jugoslavenima i Cehoslovacima članstvo u obitelji naroda, dakle posvemašnju samostalnost i suverenost jugoslavenske i češkoslovačke države, i pozivlje, da Cehoslovaci i Jugoslaveni postave svoje mirovne zahteve. To se je već dogodilo. Na čelu lista saopćujemo mirovni program našega naroda“. (Proglas narodnoga veća, što smo ga mi doneli u utorak. Op. ur) „Mi zahtevamo“, veli „Slovenski Narod“ dalje, „ujedinjenje naroda Slovenaca, Hrvata i Srba na celom njegovom teritoriju, bez obzira na granice, što nas dele, u jednu jedinu jedinstvenu suverenu državu. Kako Nemci hoće ujedinjenje s Nemačkom, tako mora obuhvatiti ta jedinstvena država Slovenaca, Hrvata i Srba, takodjer Srbiju i Crnu Goru“. „Slovenac“ veli, da je Rubikon prekoracen. Sve se je razjasnilo. Sav naš narod, što živi u Kranjskoj, Koruškoj, Stajerskoj, Istri, Primorju, Hrvatskoj i Slavoniji, Bosni i Hercegovini, Dalmaciji, južnoj Ugarskoj, Srbiji i Crnoj Gori jedne je krvi i jednog je jezika, jedne je duše i srca, pa mora takodjer, da kao jedinstven i ujedinjen u jednoj državi bude zastupan svugde: i na mirovnoj konferenci i u budućoj obitelji naroda, kako to želi svetski sudija Wilson. Dosad bili smo razdeljeni i pocepani, odsad tvoricemo jednu jedinstvenu celinu: jedan narod, jedna država s jednim jezikom, jednom dušom, jednim srcem. Bićemo na svojem gospodari. Moralo je tako biti, ima li da mesto nepravde i nasilja zavлада na svetu pravednost i sklad.

Iz Slovenije. Dne 22. oktobra obdržavao je kranjski zemaljski odbor svoju sednicu, na kojoj

e sam zemaljski poglavar dr. Sušteršič postavio ove predloge: 1. Zemaljski odbor kranjske vojvodine pozdravlja proglas Narodnog veća SHS (Slovenaca, Hrvata i Srba) od dne 19. oktobra 1918, te mu se u imenu slovenske pokrajine u celini pridružuje i sledeći poziv proglaša, stupa u „nerazdruživo narodno kolo, kom je pred očima samo veliki ideal narodnoga ujedinjenja slobode i nezavisnosti.“ 2. Zemaljski odbor ne smatra se više kompetentnim izvršivati nikakve političke poslove, već hoće izvršavati strogo stvarno tekuće poslove u okviru svog ustavnog delokruga, čuvati zemaljski imetak i pripraviti izručenje svojih agenda budućoj zakonitoj državnoj oblasti“. Ti su predlozi bili jednoglasno prihvaćeni. Zemaljski je poglavar ujedno izvestio, da je msgr. dr. Lampe odložio namesništvo zemaljskog glavara, te je imenovao na to svojim namesnikom zem. odbornika dr. Karla Trillera, koji izjavlja, da s time ne preuzima nikakve odgovornosti za dosadašnje odluke i mere, koje su se izvršile proti njegovom glasu ili bez njegova znanja. Dr. Sušteršič izjavlja, da se to samo po sebi razume. — Dr. Triller jest jedna od najuplivijsih osoba u Jugoslavenskoj demokrat-skoj stranci, pravi, iskreni, otvoreni i oduševljeni Jugoslaven!

Domace vesti.

Intervencija za škole u Sijani. Jučer se predsednik Podružnice družbe sv. Cirila i Metoda u Pulli intervenirao u c. kr. tvrdjavnog poverenika, da se našoj školi ustupi barem polovica školske zgrade u Sijani.

Delenje živežnih iskaznica. Općinski ured u Pulli javlja: „Danom 24. Oktobra započeo delenje živežnih iskaznica za mesec novembar. Uredovni satovi ureda za iskaznice ostaju nepromenjeni i to u uredu Trg Fóro od 8-12, a u drugima (S. Polcarpo i S. Martino) od 8-2 sata posle podne.

† Milka Grubišić. U cvetu svoje mladosti u 21. godini života kao žrtva harajuće španjolske hunjavice umrla je gdjica Milka Grubišić, kćerka rodoljubne obitelji Grubišić. Pokojnica, u našim omladinskim redovima poznata kao vatrena rodoljupka, mnogo je istupala u svakom rodoljubnom radu, bilo to u ženskom sokolskom pokretu, bilo u skupljanju doprinosa u razne domoljubne svrhe. Osobito je mnogo nastojala oko sabiranja prinosa za našu srednju školu u Pulli, te je mnogo puta već proletilo njeno ime našim listom među onim vrednim, marljivim i požrtvovnim sabiračima i sabiračicama para i kruna za najpotrebitije narodne svrhe. Pokojnici, kojoj nije bilo dosudjeno, da dočeka naše oslobođenje i uskrsnuće jugoslavenskog naroda u spasonosnoj ideji narodnog ujedinjenja, ostaće trajan spomen među nama, a rastuženoj obitelji naše iskreno saučesće.

Zahvala.

Prigodom smrti naše neprežaljene kćerke

Milke Grubišić

izražujemo ovime našu duboku zahvalnost g. dru. Petzu i nadležniku dru. Guthu za njegovanje i nastojanje da miloj pokojnici ublaži boli i spasi je od nemilosrdne smrti. Osim toga izražujemo našu zahvalu gosp. predstojniku glavnog skladišta pomorskog arsenala i gosp. mornaričkom činovniku istoga skladišta. Na isti način budi naša srdačna hvala oružničkom zboru pomorskog arsenala i svim znanjcima i prijateljima, koji su mrtve ostanke mile nam pokojnice otpratili na poslednje prebivalište. Pula, 24. oktobra 1918.

Ucviljeni roditelji i brat.

Zahvala.

Za mnoge dokaze srdačnog saučesća prigodom teškog gubitka, kojega nam sudbina time nanela, što je preminula nezaboravna naša supruga, majka, punica i sestra

Gertruda Počivalnik

kao što i za učestvovanje na sprovodu mile pokojnice te za vence i cveće, koji su bili položeni njoj na grob, blagodarimo iz dubokog srca svima.

Pula, dne 25. oktobra 1918.

Obitelji: M. Počivalnik, Watzl, Lončar, Koc i Jelen.